

Til lovforslag nr. L 229. Betænkning afgivet af Socialudvalget den 22. maj 1997

Betænkning

over

Forslag til lov om social service

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til socialministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Nogle af udvalgets spørgsmål og socialministerens svar herpå er tillige med socialministerens kommentarer til nogle af de skriftlige henvendelser optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Amtsrådsforeningen i Danmark,
 Dansk Blindesamfund,
 Dansk Socialrådgiverforening,
 Den Sociale Højskole,
 De Samvirkende Invalideorganisationer,
 Familieplejen i Danmark,
 Jensen, Palle Melchior, advokat, Lyngby,
 Kommunernes Landsforening,
 Landsforeningen af Opholdssteder i Danmark,
 Landsorganisationen i Danmark,
 Livslinien,
 Omsorgsorganisationernes Samråd,
 Socialpædagogernes Landsforbund og
 Vagttårnets Bibel- og Traktatselskab

Der er af socialministeren og af et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Udvalget ønsker lovforslaget tilbage til fornyet behandling efter 2. behandling.

I forbindelse med udvalgsbehandlingen af lovforslaget har spørgsmålet om betydningen af ophævelsen af institutionsbegrebet været debatteret, og i den forbindelse særlig, om ophævelsen betyder, at der ikke længere skulle være den tilstrækkelige hjemmel til - mod en-

keltes borgeres ønske - at foretage den nødvendige socialpædagogiske behandling, optræning m.v.

Socialministeren har i den forbindelse udtalt, at der efter ministerens opfattelse i selve det forhold, at det offentlige har pligt til - og påtager sig - en omsorgs- og behandlingsforpligtelse over for f.eks. personer med psykiske handicap, der ikke kan tage vare på egne interesser, ligger en hjemmel til at udøve denne omsorg og behandling på et fagligt forsvarligt grundlag.

Bla. på baggrund af den debat, der igennem længere tid har været om spørgsmålet om især psykisk handicappedes retsstilling i forhold til den nødvendige og ønskværdige behandling, herunder særlig behandling, der sker mod de pågældendes ønske, har Socialministeriet fundet, at spørgsmålet om retssikkerheden for mennesker, der ikke er stand til selv at tage vare på sine forhold, trænger til en afklaring.

Socialministeren har derfor nedsat et udvalg om psykisk handicappedes retssikkerhed. Formålet med udvalgsarbejdet er at styrke retssikkerheden for personer, som er ude af stand til at handle fornuftsmæssigt på grund af psykisk handicap.

Overvejelserne på dette område vil også kunne styrke retssikkerheden for de personalegrupper, der til daglig har ansvaret for de pågældende grupper.

Udvalgsarbejdet, som påregnes afsluttet med udgangen af 1997, må forventes at kunne give anledning til lovgivning på området, herunder eventuelt også til ændringer af lovforslagets § 107. Under hensyn til den afklaring, der således må forventes at ske i retssikkerheds- og hjemmelspørgsmålet, finder et flertal (udvalget

med undtagelse af Fremskridtpartiets medlem), at dette spørgsmål må debatteres særskilt, når resultatet af udvalgsarbejdet foreligger.

I forbindelse med udvalgsarbejdet har spørgsmålet om den kommunale rådgivning været drøftet. Et flertal (udvalget med undtagelse af Fremskridtpartiets medlem) ønsker at understrege det vigtige forebyggende aspekt i den almene kommunale rådgivning. Det er flertallets opfattelse, at kommunerne bør være særligt opmærksom på, at rådgivningen gives de fornødne ressourcer, så sociale problemer i højere grad kan imødegås med en tidlig indsats.

Flertallet ønsker ligeledes at understrege, at det forudsætter, at kommuner og amtskommuner er opmærksomme på det behov for efteruddannelse, der opstår med denne lovgivning.

Der er fra flere sider peget på, at det er uhensigtsmæssigt - set i forhold til udviklingen inden for opholdssteder for børn og unge - at godkendelseskompetencen for opholdssteder med indtil 4 børn og tilsynet med disse opholdssteder forbliver i kommunalt regi, når godkendelsen af og tilsynet med opholdssteder med flere end 4 børn placeres i amtskommunalt regi. Et flertal (udvalget med undtagelse af Fremskridtpartiets medlem) mener, at dette spørgsmål må tages op i forbindelse med det lovforslag, som socialministeren vil fremsætte i folketingsåret 1997-98 om ændring af bistandslovens § 66 for så vidt angår andre myndigheders godkendelse af opholdssteder.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Fremskridtpartiets og Enhedslistens medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod de af Enhedslisten stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* (Fremskridtpartiets medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Et *andet mindretal* (Enhedslistens medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet og de af socialministeren, bortset fra ændringsforslag nr. 9, 15, 26 og 32, stillede ændringsforslag.

Mindretallet er opmærksom på, at der med lovforslaget lægges op til en række konkrete

forbedringer på det børnepolitiske område. Mindretallet er især tilfreds med indførelsen af anciennitetsprincippet ved visitation til dagtilbud til børn og formålsbestemmelserne.

Desværre findes der også i det børnepolitiske afsnit et par elementer, der i deres indhold ikke tager udgangspunkt i børnenes tarv, men alene er ideologiske fingeraftryk. Det forekommer meget uovervejende at lovfæste muligheden for økonomisk tilskud til privat børnepasning, før forsøgsordningen på området er evalueret. Mindretallet frygter, at ordningen kan være medvirkende til en generel kvalitetsforringelse af hele dagtilbudsområdet. Lovforslaget indeholder også en fortsættelse af puljeordningernes. Der foreligger heller ingen evaluering på dette område, men mindretallet er bekendt med et par eksempler, hvor puljeordningernes primære mål har været at skaffe en del af det økonomiske grundlag for nye klubhuse i idrætsforeninger.

Børns vilkår er vigtige for mindretallet. Mindretallet ønsker, at det offentlige påtager sig det fulde ansvar for at give ethvert barn i Danmark et pædagogisk dagtilbud af høj kvalitet.

Borgernes retssikkerhed bør på alle områder være bedst mulige. Mindretallet er tilfreds med, at der fremover bliver klageadgang på området vedrørende personlig hjælp og pleje m.v. for de under 67-årige. Denne adgang til efterprøvning af afgørelser på området bør gælde alle borgere. Det modsatte er aldersdiskriminering.

Siden starten af særforborgens udlægning er der sket en afinstitutionisering. Dette er ikke i sig selv negativt, men betyder, at en stor gruppe borgere med meget store behov for støtte og omsorg risikerer ikke at få den fornødne hjælp, fordi der ikke findes et tidssvarende juridisk grundlag for brug af tvangsmidler i forhold til borgerne. Mindretallet er opmærksom på, at det er et komplekst problem, hvis løsning kræver megen omtanke, men samtidig kræver en rimelig hurtig afklaring.

Generelt bærer lovforslaget præg af hastværk, hvilket især kommer til udtryk ved, at store områder ikke er gennemarbejdede. En række af de gode kommentarer i bemærkningerne burde i stedet være skrevet i loven. Det ville have sikret, at fortolkningsrammerne ikke bliver for brede. Måske er socialministerens ønske om det bredest mulige forlig en af årsagerne til den manglende gennemarbejdning og præcisering. En stor del af voksenområdet er

meget dårligt beskrevet. Det gælder f.eks. for misbrugsområdet. Mindretallet er bekymret for, om dette i praksis kan betyde forringelser.

Mindretallet er stadig af den opfattelse, at nedsættelse af en socialreformkommission vil være den rigtige vej. Mindretallet synes, at et så vigtigt område som socialpolitikken fortjener en meget grundig behandling.

Mindretallet imødeser, at der vil blive brug for en række ændringer allerede inden lovens ikrafttræden på grund af den manglende gennemarbejdelse. Mindretallet lover at deltage konstruktivt i denne færdiggørelse.

Ændringsforslag

Til § 7

Af et mindretal (EL):

1) I *stk. 1* ændres »det nødvendige antal pladser« til: »det antal pladser, der er behov for.«

(Vedtages ændringsforslaget foretages tilsvarende ændring i § 15, stk. 1, § 22, stk. 1 og § 49, stk. 1).

Af *socialministeren*, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af FP):

2) *Stk. 3* udgår.

Til § 8

3) *Stk. 1* affattes således:

»Kommunen fastsætter mål og rammer for dagtilbudenes arbejde som en integreret del både af kommunens samlede generelle tilbud til børn og af den forebyggende og støttende indsats over for børn, herunder børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med andet behov for støtte.«

Ny paragraf

4) Efter § 8 indsættes som ny paragraf med tilhørende overskrift:

»Daginstitutioner

§ 01. Daginstitutioner kan drives af en eller flere kommuner eller som selvejende institutioner efter aftale med kommunen.«

Af et mindretal (EL):

Til § 10

5) Paragraffen med tilhørende overskrift udgår.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 11

6) *Stk. 2* affattes således:

»*Stk. 2.* Anvisning af pladser sker efter anciennitet.«

7) Efter *stk. 2* indsættes som nye stykker:

»*Stk. 3.* Anvisning efter anciennitet kan dog fraviges, hvis et barn af sociale eller pædagogiske grunde har et særligt behov for en plads i et dagtilbud.

Stk. 4. I andre særlige tilfælde, hvor der er et akut behov for en plads i et dagtilbud, vil anvisning efter anciennitet kunne fraviges i begrænset omfang.«

Stk. 3 bliver herefter *stk. 5*.

Til § 14

8) Efter *stk. 4* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 5.* Betalingen fastsættes for et regnskabsår ad gangen på grundlag af dagtilbudenes budgetter.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af FP og EL):

Ny paragraf

9) I *kapitel 6* indsættes efter overskriften »Økonomiske tilskud m.v.« som ny paragraf med tilhørende overskrift:

»Tilskud til forældre, der vælger privat pasning

§ 02. Kommunen kan beslutte at give forældre med børn i alderen fra 24 uger til og med 5 år, dog længst til barnet begynder i børnehaveklasse, mulighed for at vælge et økonomisk tilskud til brug for en privat pasningsordning i stedet for at benytte en plads i et dagtilbud, jf. § 7, stk. 1. Kommunen kan beslutte, at der kun gives tilskud til forældre med børn i en bestemt del af aldersgruppen.

Stk. 2. Tilskud efter *stk. 1* kan ydes fra det tidspunkt, hvor barnet optages i et dagtilbud,

jf. § 7, stk. 1. Der kan maksimalt udbetales tre tilskud til samme husstand.

Stk. 3. Hvis kommunen i forbindelse med iværksættelse af hjælpeforanstaltninger efter § 38 anser det for nødvendigt, at et barn er optaget i et dagtilbud, kan kommunen beslutte, at forældrene ikke kan få tilskud efter stk. 1.

Stk. 4. Kommunen fastsætter størrelsen af tilskuddet efter stk. 1. Tilskuddet fastsættes ens for alle børn inden for samme aldersgruppe. Tilskuddet kan højst udgøre 70 pct. af forældrenes dokumenterede udgifter til den private pasningsordning, dog maksimalt 85 pct. af den billigste nettoudgift pr. plads i et dagtilbud til samme aldersgruppe i kommunen.

Stk. 5. Tilskuddet efter stk. 1 udbetales månedligt forud. Tilskuddet udbetales første gang for den måned, hvor den private pasning påbegyndes. Tilskuddet udbetales sidste gang for den måned, i hvilken retten til tilskuddet ophører.

Stk. 6. Kommunen fastsætter retningslinjer for optagelse af børn i et dagtilbud, når tilskuddet til privat pasning bortfalder.

Stk. 7. Tilskuddet efter stk. 1 indgår ikke ved beregning af ydelser efter den sociale lovgivning eller efter lovgivningen om uddannelsesstøtte.

Stk. 8. Kommunen godkender aftalen mellem forældrene og den private pasningsordning og fører løbende tilsyn med ordningen.«

Af et *mindretal* (EL):

Til § 25

10) *Stk. 2* udgår.

11) I *stk. 3* udgår »80 pct. af«.

Til § 27

12) *Stk. 1, 2. pkt.*, udgår.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 69

13) Efter *stk. 2* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 3.* En person, som efter en afgørelse truffet af kommunen er berettiget til hjælp eller støtte efter *stk. 1, nr. 2*, skal kunne vælge selv at udpege en person til at udføre opgaverne. Den udpegede person skal godkendes af kommu-

nen, som herefter skal indgå skriftlig aftale med den pågældende om omfang og indhold af opgaverne samt om betaling m.v.«

Stk. 3 bliver herefter *stk. 4*.

Af et *mindretal* (EL):

Til § 73

14) *Stk. 3* udgår.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP og EL):

15) *Stk. 3* affattes således:

»*Stk. 3.* Afgørelser om tilbud efter §§ 69 og 70 til personer, som er fyldt 67 år, kan indbringes for klagerådet, jf. § 34, *stk. 1, nr. 1*, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, men ikke for anden administrativ myndighed.«

Til § 76

16) Efter *stk. 3* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Socialministeren kan fastsætte regler om betingelser for ledsageordningen.«

Til § 79

17) *Stk. 3* affattes således:

»*Stk. 3.* Amtskommunens afgørelser om hjælp efter §§ 69 og 70 til personer, som er fyldt 67 år, kan indbringes for det amtslige brugerråd, jf. § 41, *stk. 3*, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, men ikke for anden administrativ myndighed.«

Af et *mindretal* (EL):

Til § 95

18) I *stk. 1, nr. 1* og *2*, udgår »i væsentlig grad«.

Til § 107

19) Efter *stk. 1* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Socialministeren fastsætter regler vedrørende krav til samtykke fra beboere i boformer efter kapitel 18 samt i bofællesskaber for personer med betydelig og varigt nedsat

funktionsevne oprettet efter boliglovgivningen.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 109

20) Før stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Kommunen eller amtskommunen tilbyder udarbejdelse af en skriftlig plan for indsatsen for personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller personer med alvorlige sociale problemer, der ikke har eller kun med betydelig støtte kan opholde sig i egen bolig, eller som i øvrigt har behov for betydelig støtte for at forbedre de personlige udviklingsmuligheder.«

Stk. 1 og 2 bliver herefter stk. 2 og 3.

21) I *stk. 1*, der bliver *stk. 2*, indsættes efter »udarbejder«: »i øvrigt«, og »personer« ændres til: »andre personer«.

Til § 112

22) *Stk. 2* udgår.

Ny paragraf

23) Efter § 112 indsættes i *kapitel 22* som ny paragraf:

»§ 03. Kommunen og amtskommunen samarbejder med frivillige sociale organisationer og foreninger.

Stk. 2. Kommunen og amtskommunen afsætter årligt et beløb til støtte af frivilligt socialt arbejde.

Stk. 3. Rammerne for samarbejdet fastlægges i den enkelte kommune og amtskommune.

Stk. 4. Socialministeren fastsætter retningslinjer for kommunens og amtskommunens indsendelse af redegørelser om den lokale udvikling i det frivillige sociale arbejde og retningslinjer for den centrale opfølgning.«

Af et *mindretal* (EL):

Underændringsforslag
til ændringsforslag nr. 23

24) I det ved ændringsforslag *nr. 23* foreslåede § 03, *stk. 1*, indsættes efter »foreninger« ordene: »med den hensigt at fremme udviklin-

gen af det sociale og forebyggende arbejde i lokalsamfundet«.

Til § 126

25) I *stk. 1* udgår »rådgivning,«.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP og EL):

26) I *stk. 2* indsættes efter ordene »samt til«: »tilskud efter § 02 til forældre, der vælger privat pasning, og til«.

Af et *mindretal* (EL):

27) Efter *stk. 3* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 4*. Af en kommunes personaleudgifter til rådgivning og vejledning, jf. §§ 3 og 5, refunderer staten 50 pct.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 128

28) *Stk. 6* affattes således:

»*Stk. 6*. Amtskommunen afholder endeligt udgifterne til kontaktperson efter § 77, der bevilges af amtskommunen efter § 79, samt til hjælpemidler og forbrugsgoder, der bevilges af amtskommunen, jf. § 95, *stk. 2*, og § 96, *stk. 2*.«

Til § 130

29) *Stk. 3* affattes således:

»*Stk. 3*. Staten afholder 75 pct. af en kommunes eller amtskommunes udgifter efter §§ 02, 25, 47, 49 og 63 samt efter kapitlerne 4, 5, 7 og 14-20 i 6 ½ år.«

Til § 136

30) I *1. pkt.* ændres »1. januar 1999« til: »1. juli 1998, jf. dog § 138, *stk. 1* og 2«.

Til § 137

31) I *stk. 3* og 4 ændres »31. december 1998« til: »30. juni 1998«.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP og EL):

Ny paragraf

32) Efter § 137 indsættes som ny paragraf:
 »§ 04. I lov om social bistand, jf. lovbe-
 kendtgørelse nr. 110 af 26. februar 1996, som
 senest ændret ved lov nr. 327 af 14. maj 1997,
 foretages følgende ændring:

1. Efter § 63 a indsættes som ny paragraf:

»§ 63 b. Kommunen kan beslutte at give for-
 ældre med børn i alderen fra 24 uger til og med
 5 år, dog længst til barnet begynder i børnehav-
 veklasse, mulighed for at vælge et økonomisk
 tilskud til brug for en privat pasningsordning i
 stedet for at benytte en plads i et dagtilbud, jf.
 § 69. Kommunen kan beslutte, at der kun gives
 tilskud til forældre med børn i en bestemt del
 af aldersgruppen.

Stk. 2. Tilskud efter stk. 1 kan ydes fra det
 tidspunkt, hvor barnet optages i et dagtilbud,
 jf. § 69. Der kan maksimalt udbetales tre til-
 skud til samme husstand.

Stk. 3. Hvis kommunen i forbindelse med
 iværksættelse af hjælpeforanstaltninger efter §
 33 anser det for nødvendigt, at et barn er opta-
 get i et dagtilbud, kan kommunen beslutte, at
 forældrene ikke kan få tilskud efter stk. 1.

Stk. 4. Kommunen fastsætter størrelsen af
 tilskuddet efter stk. 1. Tilskuddet fastsættes ens
 for alle børn inden for samme aldersgruppe.
 Tilskuddet kan højst udgøre 70 pct. af foræl-
 drene dokumenterede udgifter til den private
 pasningsordning, dog maksimalt 85 pct. af den
 billigste nettoudgift pr. plads i et dagtilbud til
 samme aldersgruppe i kommunen.

Stk. 5. Tilskuddet efter stk. 1 udbetales må-
 nedligt forud. Tilskuddet udbetales første gang
 for den måned, hvor den private pasning påbe-
 gyndes. Tilskuddet udbetales sidste gang for
 den måned, i hvilken retten til tilskuddet op-
 hører.

Stk. 6. Kommunen fastsætter retningslinjer
 for optagelse af børn i et dagtilbud, når til-
 skuddet til privat pasning bortfalder.

Stk. 7. Tilskuddet efter stk. 1 indgår ikke ved
 beregning af ydelser efter den sociale lovgiv-
 ning eller efter lovgivningen om uddannelses-
 støtte.

Stk. 8. Kommunen godkender aftalen mel-
 lem forældrene og den private pasningsord-
 ning og fører løbende tilsyn med ordningen.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udval-
 get med undtagelse af FP):

Til § 138

33) I *stk. 1* ændres »ultimo december 1998«
 til: »ultimo juni 1998«.

34) Efter *stk. 1* indsættes som nye stykker:
 »*Stk. 2.* Bestemmelsen i § 137, *stk. 1*, træder i
 kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende
 og har virkning fra den 1. januar 1997.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 04 træder i kraft
 den 1. januar 1998.«

Ny paragraf

35) Efter § 144 indsættes som ny paragraf:
 »§ 05. Forslag om revision af § 73, *stk. 3*, og
 § 79, *stk. 3*, fremsættes for Folketinget senest i
 folketingsåret 2001-02.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Hensigten med forslaget er at sikre, at de
 borgere, der har behov for en plads, rent fak-
 tisk får et tilbud.

Til nr. 2 og 4

Det foreslås som det mest hensigtsmæssige,
 at bestemmelsen om daginstitutioner angives i
 en selvstændig paragraf. Bestemmelsen svarer
 i hovedtræk til bilstandslovens § 69, *stk. 3*.

Selvejende daginstitutioner med aftale med
 en kommune er omfattet af forvaltningsloven
 og offentlighedsloven i det omfang, de udfører
 opgaver for kommunen ifølge aftalen, jf. for-
 slaget til lov om retssikkerhed og administra-
 tion på det sociale område.

Til nr. 3

Med tilføjelsen til § 8, *stk. 1*, ønskes en yder-
 ligere understregning af, at kommunens dagtil-
 bud er et tilbud til alle børn og hermed også til
 børn med særligt behov for støtte, herunder
 børn med nedsat fysisk eller psykisk funktion-
 sevne, så disse børn kan gøre brug af de sam-
 me dagtilbud som andre børn i samme alders-
 gruppe, jf. dog § 15.

Ved fastsættelsen af mål og rammer for dag-
 tilbudene skal der således tages højde for, at
 disse rummer mulighed for at give den fornød-
 ne støtte til børn med nedsat fysisk eller psy-
 kisk funktionsevne eller med andet behov for

støtte, så også disse børn gennem deltagelsen i dagtilbud gives udfordringer og udviklingsmuligheder på lige fod med andre børn.

Ændringsforslaget skal således ses som opfølgning på den igangværende udvikling om integrering af børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, og der er ikke tilsigtet realitetsændringer.

Til nr. 5

Formålet med ændringsforslaget er at sikre en reel kvalitet i de pædagogiske dagtilbud og at sikre, at det offentlige fuldt ud påtager sig ansvaret herfor.

Til nr. 6 og 7

Med ændringsforslag nr. 6 indføres som noget nyt, at anvisning af ledige pladser i offentlige dagtilbud skal ske efter et anciennitetsprincip, så børn alene optages på baggrund af deres placering på en eventuel venteliste.

Stk. 2 angiver således, at den konkrete anvisning af plads i dagtilbud sker efter et anciennitetsprincip. Den enkelte kommune beslutter, om der anvises plads efter barnets alder, eller om der anvises plads i den rækkefølge, forældrene ansøger om plads.

Det samme gælder ved optagelse på og anvisning fra en eventuel venteliste.

En ledig plads skal således tildeles det barn, der inden for den relevante aldersgruppe i forhold til pladsen står øverst på ventelisten.

Stk. 3, jf. ændringsforslag nr. 7, fastslår, at anciennitetsprincippet kan fraviges, hvor et barn af sociale eller pædagogiske grunde har særligt behov for en plads i et dagtilbud.

Stk. 4, jf. ændringsforslag nr. 7, angiver, at der herudover i ganske særlige tilfælde kan ske fravigelse fra anciennitetsprincippet, hvis forældrene f.eks. har et så akut behov for en dagtilbudsplads, at en manglende plads kan have konsekvenser for forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet. Dette kan dog kun ske i begrænset omfang, hvilket betyder, at andre børn/forældre, der har ansøgt om plads i et dagtilbud, i disse tilfælde højst kan »springes over« 2 gange. Overspringelser bør kun medføre ekstra ventetid for andre børn/forældre i begrænset omfang, f.eks. 1-2 måneder.

Forældre, der »springes over« i medfør af forslagens stk. 4, skal have meddelelse om dette.

I forhold til de eksisterende regler om optagelse efter bistandslovens § 72 og den oprindelige formulering af § 11, stk. 2, i forslag til lov om social service betyder det, at kommunen ikke længere skal fastsætte kriterier for optagelsen i dagtilbud, og at optagelsen af det enkelte barn kun skal tage udgangspunkt i en behovsvurdering i det omfang, der foreligger særlige sociale eller pædagogiske behov eller i andre ganske særlige tilfælde.

Til nr. 8

Med tilføjelsen genindsættes en bestemmelse svarende til den gældende bestemmelse i bistandslovens § 73, stk. 6, om fastsættelse af dagtilbudstakster gældende for et år ad gangen.

Kommunen kan dog allerede ved fastlæggelsen af dagtilbudstaksterne for et nyt regnskabsår beslutte takstforhøjelser i løbet af året. Hovedsagen er således, at forældrene ved årets start ved, hvilken takst der vil blive opkrævet i hvilken del af året, selv om det ikke bliver den samme takst hele året.

Til nr. 9

Som et supplement til kommunernes muligheder for at efterkomme forældrenes ønsker og behov med hensyn til pasning af deres børn i de eksisterende dagtilbudsformer foreslås det i § 25, at kommunerne får mulighed for at yde et økonomisk tilskud til forældre, der vælger at benytte en privat pasningsordning i stedet for at benytte et dagtilbud efter § 7, stk. 1. Kommunen får herved yderligere en mulighed, der kan indgå i den samlede dagtilbudsstruktur i kommunen.

Forslaget tager udgangspunkt i den forsøgsordning med frit valg af dagpasningsordning, som blev etableret på grundlag af satsreguleringsaftalen i 1995, og som gælder for årene 1996 og 1997. Forslaget er således en lovfæstelse af forsøgsordningen med visse ændringer, hvorefter tilskuddene ansås som skattefrie for forældrene efter ligningslovens § 7 j. Det forudsættes, at også tilskud, der udbetales efter den foreslåede ordning, er skattefrie for disse.

Socialforskningsinstituttet evaluerer forsøget, der i 1997 gælder i ca. 95 kommuner. Ordningen omfattede i 1996 ca. 1000 børn. Tallet forventes at blive større i 1997. Der foreligger devaluering pr. oktober 1996 (Arbejdsrapport

om FRIT VALG af dagpasningsordning - notat om forsøgskommunernes første indberetning, jan. 1997). Endelig evaluering vil foreligge sidst på året 1997.

Forsøgsordningen har vist, at denne yderligere mulighed for at imødekomme forældrenes forskelligartede behov og ønsker er en god løsning for nogle familier, der herved kan få familielivet til at hænge bedre sammen. En del pasningsordninger omhandler således pasning på tidspunkter, der ikke dækkes af de øvrige dagtilbud i kommunen. Ordningen ønskes derfor gjort permanent med visse justeringer, jf. bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

Ad stk. 1

Efter den foreslåede bestemmelse er det frivilligt for kommunerne at tilslutte sig ordningen. Hvis kommunen vælger at indføre ordningen, vil den omfatte alle forældre med børn i alderen 24 uger til og med 5 år, der er bosat i kommunen, og som opfylder betingelserne for at få tilskuddet. Tilskuddet kan dog længst ydes indtil barnet begynder i børnehaveklasse. Kommunen kan beslutte, at tilskuddet alene ydes i forhold til børn i en del af aldersgruppen.

Tilskuddet ydes for betaling for »fremmed« børnepasning. Tilskuddet beskattes derfor ikke hos forældrene, men hos den, der er indgået en pasningsaftale med.

Ad stk. 2

Forældrenes ret til at vælge at få udbetalt tilskud gælder i forhold til børn, der allerede er optaget i et dagtilbud efter § 7 stk. 1, og i forhold til børn, der skal optages i et dagtilbud fra optagelsestidspunktet. Forældrene får herved adgang til tilskuddet fra samme tidspunkt, som de ville få adgang til en plads i et dagtilbud. Forældrene kan således ikke springe en eventuel venteliste over ved at vælge et tilskud til privat pasning.

Hvis kommunen beslutter at ophøre med at yde tilskud efter stk. 1, vil dette ikke gælde for allerede indgåede aftaler.

Det barn, der ydes tilskud til, kan ikke samtidig optage en plads i et dagtilbud efter § 7, stk. 1, dvs. forældrene kan ikke vælge halv dagtilbud og halv tilskud, f.eks. fordi åbningstiderne ikke passer til familiens situation.

Ad stk. 3

Kommunen kan beslutte, at forældrene ikke kan få tilskud efter stk. 1, hvis hensynet til barnet taler for, at barnet skal optages i et dagtilbud, jf. bestemmelserne i § 38 om særlig støtte til børn og unge.

Ad stk. 4

Det foreslås, at den enkelte kommune træffer beslutning om tilskuddets størrelse. Maksimumtilskuddet pr. barn fastsættes ens for alle børn inden for samme aldersgruppe.

Der sættes to overgrænser for kommunens tilskud pr. barn.

Tilskuddet i forhold til det enkelte barn kan højst udgøre 70 pct. af forældrenes dokumenterede udgifter til den private pasningsordning. Herved forpligtes forældrene til at betale en forældrebetalingsandel af pasningsudgifterne på 30 pct. svarende til forældrebetalingsandelen for brug af et kommunalt dagtilbud.

Kommunen kan desuden ikke fastsætte maksimumtilskuddet til forældrene højere end svarende til 85 pct. af den billigste nettodriftsudgift pr. plads i et dagtilbud til samme aldersgruppe i kommunen.

Tilskuddet pr. barn fastsættes på grundlag af udgiften til fuldtidstilbud.

Tilskuddet nedsættes forholdsmæssigt for deltidstilbud.

§ 14 om betaling for ophold i dagtilbud gælder ikke for tilskud efter denne bestemmelse. Det betyder, at børn, der passes i private pasningsordninger efter denne bestemmelse, ikke er omfattet af bestemmelserne om søskenderabat og reglerne om hel eller delvis friplads.

Tilskuddet kan ikke anvendes til forældrenes egen pasning af børnene.

Tilskuddet kan ikke ydes til forældre, som modtager dagpenge ved barsel eller orlovsydelse til børnepasning for det samme barn.

Ad stk. 5

Kommunen fastsætter retningslinjer for udbetaling og administration af ordningen.

Ad stk. 6

Forældre, der vælger et tilskud til privat pasning i stedet for at benytte et offentligt dagtilbud, skal have mulighed for at få deres barn optaget i et dagtilbud, hvis den private pasning ophører, eller de ikke længere ønsker at benytte en privat pasningsordning. Kommunen fast-

sætter retningslinjer for tilbagevenden til et dagtilbud, herunder om eventuelle tidsfrister/varsler fra forældrenes side. Forældrene orienteres på forhånd om disse retningslinjer.

Hvis forældrene får tilskud til privat pasning, som finder sted på tidspunkter, som falder uden for åbningstiderne i de kommunale dagtilbud, kan forældrene ikke gøre krav på at få et sådant pasningsbehov dækket gennem kommunens dagtilbud, hvis den private pasning ophører. Forældre kan således ikke via en privat pasningsordning efterfølgende forpligte kommunen ud over den dagtilbudsstruktur, der allerede eksisterer i kommunen.

Ad stk. 7

Det forudsættes, at tilskuddet ikke indgår ved beregning af ydelser efter den sociale lovgivning eller efter lovgivningen om uddannelsesstøtte, således at der ikke sker fradrag i disse ydelser ved modtagelse af tilskuddet.

Ad stk. 8

Kommunen skal godkende de enkelte børnepassere og dagpasningsordninger med henblik på at sikre, at de personlige forudsætninger og de fysiske rammer er forsvarlige med henblik på at kunne passe andres børn. Kommunen kan således afvise at godkende en pasningsaftale, hvis de fysiske rammer eller den person, forældrene ønsker at indgå aftale med, efter kommunens vurdering ikke er egnet til opgaven.

Kommunens forpligtelse til at føre løbende tilsyn med dagtilbud efter § 7, stk. 1, gælder også for private pasningsordninger med tilskud efter denne ordning, jf. tilsynsforpligtelsen i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Forældrene skal anvende tilskuddet til dækning af udgifter til den private pasningsordning. Kommunen skal også økonomisk godkende alle private pasningsordninger eller pasningsaftaler, som forældrene etablerer eller benytter sig af til børnepasning i forbindelse med tilskudsordningen. Baggrunden herfor er, at kommunen må sikre sig

- at forældrene reelt bruger pengene til en pasningsordning
- at der ikke bliver tale om proformaaftaler
- at der bliver gjort opmærksom på, at den, der modtager tilskuddet for at passe barnet/

børnene, er forpligtet til at opgive betalingen til skattevæsenet.

Det forudsættes, at den person/pasningsordning, forældrene benytter til børnepasning, beskattes heraf. Kommunen orienterer løbende de lokale skattemyndigheder om de indgåede pasningsaftaler.

Kommunen fastsætter retningslinjer for administration af ordningen, herunder om kravene til dokumentation vedrørende pasningsaftaler og pasningsordninger, forældrene indgår/benytter til børnepasning.

Klage over kommunens afgørelse om godkendelse af pasningsaftaler og pasningsordninger følger de almindelige klageregler, jf. lovforslagets § 118. Klage over fastsættelse af tilskuddets størrelse, f.eks. i tilfælde af at tilskuddet ydes forholdsmæssigt i forbindelse med deltidsbehov, kan alene indbringes for kommunalbestyrelsen.

Kommunens afgørelse af, hvorvidt de enkelte forældre er berettiget til at få tilskud efter denne bestemmelse, kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. lovforslagets § 11, stk. 1, om at kommunens afgørelse om optagelse i dagtilbud ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Administrative konsekvenser

Ændringsforslaget vil medføre administrative opgaver i forbindelse med kommunens behandling af ansøgninger, godkendelse af aftaler samt godkendelse af de pasningsordninger og de personer, forældrene ønsker at benytte som børnepassere. Det forudsættes i ændringsforslaget, at den person, der passer barnet, beskattes af betalingen herfor, og at kommunen dels foretager månedlige indberetning til de kommunale skattemyndigheder om de pasningsaftaler, der er godkendt af kommunen, dels foretager en årlig indberetning til den kommunale skattemyndighed om det beløb, der i det forudgående kalenderår er udbetalt vedrørende den enkelte pasningsaftale. Kommunen skal desuden føre løbende tilsyn med de private pasningsordninger, forældrene benytter til børnepasning. Det må således forudsættes, at privat dagpleje (sort dagpleje) i et vist omfang vil blive erstattet af kendte pasningsordninger, som vil blive omfattet af kommunens tilsynsforpligtelse. Samtidig vil der blive tale om ordninger, der beskattes med

deraf følgende øgede skatteindtægter for kommunerne og staten.

Økonomiske konsekvenser

Ændringsforslaget har ikke konsekvenser for det økonomiske mellemværende mellem staten og kommunerne. Ændringsforslaget skal forhandles med de kommunale parter.

Til nr. 10 og 11

Forslagsstilleren finder ingen anledning til at fastsætte maksimumgrænser for tilskuddets størrelse. Det er rimeligt at lade dette være op til den enkelte kommunalbestyrelse.

Til nr. 12

Ændringsforslagets formål er at slå fast, at forældre til et barn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne skal have mulighed for at passe barnet i hjemmet med lønkompensation. Hvis det af andre årsager ikke er hensigtsmæssigt, at barnet passes i hjemmet, kan man anvende bestemmelserne i § 38.

Til nr. 13

Det foreslås, at der indføres en adgang til, at en person, som efter en afgørelse truffet af kommunen er berettiget til praktisk hjælp eller støtte efter § 69, stk. 1, nr. 2, skal kunne lade en person, som ikke er ansat i kommunens hjemmehjælpsordning, udføre opgaverne.

Kommunen træffer afgørelse om niveau og indhold af hjælpen og bevarer ansvaret for, at modtageren får den fornødne hjælp. Kommunen skal derfor føre tilsyn med, at opgaverne løses med den kvalitet m.v., som kommunen har besluttet.

I denne forbindelse skal det sikres, at de krav m.v., som kommunen stiller i forbindelse med levering af tilsvarende serviceydelser, er opfyldt.

Modtageren skal selv udpege den person, som skal udføre opgaverne.

Personen skal godkendes af kommunen, som herefter skal indgå en detaljeret skriftlig aftale med den pågældende om opgaveudførelsen og betalingen herfor.

Modtageren får ikke, som efter § 74, udbetalt et tilskud til hjælp. Kommunen betaler den person, som skal udføre opgaverne, direkte.

Kommunen fungerer således som arbejdsgiver. Og det forudsættes, at kommunen i forbindelse med aftaleindgåelsen tager udgangspunkt i de almindelige overenskomstsmæssige forhold m.v., der gælder på området.

Til nr. 14

Ændringsforslagets formål er at give generel klageadgang på området.

Til nr. 15

Klagereglen foreslås ændret således, at personer, som er fyldt 67 år kan indbringe afgørelser om tilbud efter §§ 69 og 70 for det lokale klageråd, jf. § 34, stk. 1, nr. 1, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, men ikke for anden administrativ myndighed; mens personer under 67 år, jf. § 118, kan indbringe afgørelserne for det sociale nævn efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Det sociale nævn kan behandle klager over den måde en sag er behandlet på og over konkrete afgørelses indhold, herunder over omfanget og indholdet af den tildelte hjælp. Det sociale nævn kan ikke tage stilling til det generelle serviceniveau i kommunen og til kommunens tilrettelæggelse af opgaverne, herunder til hvordan opgaverne udføres. Det sociale nævn kan kun, når der foreligger særlige omstændigheder, efterprøve det skøn, der indgår i kommunens afgørelser, jf. § 69 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Det skønnes, at dette ændringsforslag og ændringsforslag nr. 17 tilsammen vil resultere i ca. 900 klager årligt. Det medfører behov for 3,3 ekstra årsværk i statsamterne og 0,4 i den Sociale Sikringsstyrelse. Hertil kommer 0,9 årsværk til den Sociale Ankestyrelse, hvis ¼ af sagerne ankes videre dertil. I alt 4,6 årsværk, svarende til ca. 1,8 mio. kr.

Ændringsforslagets økonomiske konsekvenser er ikke forhandlet med de kommunale parter.

Til nr. 16

Da ledsageordningen indføres som en ny ydelse, foreslås det, at socialministeren får bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om betingelser for ledsageordningen.

Til nr. 17

Klagereglen foreslås ændret således, at personer, som er fyldt 67 år, kan indbringe afgørelser om tilbud efter §§ 69 og 70 for det amtslige brugerråd, jf. § 41, stk. 3, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, men ikke for anden administrativ myndighed; mens personer under 67 år, jf. § 118, kan indbringe afgørelserne for det sociale nævn efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Det sociale nævn kan behandle klager over den måde, en sag er behandlet på, og over konkrete afgørelses indhold, herunder over omfanget og indholdet af den tildelte hjælp. Det sociale nævn kan ikke tage stilling til det generelle serviceniveau i kommunen og til kommunens tilrettelæggelse af opgaverne, herunder til hvordan opgaverne udføres. Det sociale nævn kan kun, når der foreligger særlige omstændigheder, efterprøve det skøn, der indgår i kommunens afgørelser, jf. § 69 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Det skønnes, at dette ændringsforslag og ændringsforslag nr. 15 tilsammen vil resultere i ca. 900 klager årligt. Det medfører behov for 3,3 ekstra årsværk i statsamterne og 0,4 i den Sociale Sikringsstyrelse. Hertil kommer 0,9 årsværk til den Sociale Ankestyrelse, hvis ¼ af sagerne ankes videre dertil. I alt 4,6 årsværk, svarende til ca. 1,8 mio. kr.

Ændringsforslagets økonomiske konsekvenser er ikke forhandlet med de kommunale parter.

Til nr. 18

Forslagsstilleren ønsker, at hjælpemidler bevilges, når de har en positiv effekt. Denne behøver ikke være væsentlig.

Til nr. 19

Siden starten på særforsorgens udlægning har problemerne med mulighederne for brug af tvång været synlige. Forslagsstilleren er opmærksom på, at der ikke findes nogen enkel løsning på problemet, og hilser med tilfredshed, at socialministeren, sundhedsministeren og justitsministeren sammen vil kigge på problemet. Forslagsstilleren ønsker en ordning, der i videst muligt omfang tilgodeser den enkeltes behov for omsorg og pleje uden unødvendige overskridelser af den enkeltes auto-

mi. Ændringsforslagets formål er at sikre socialministeren en hjemmel til at fastsætte regler på området.

Til nr. 20 og 21

Med ændringsforslagene bliver det en pligt for kommuner og amtskommuner at give visse særligt udsatte grupper tilbud om udarbejdelse af handleplaner for indsatsen. Det drejer sig om personer med betydelig nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne, f.eks. grupper af udviklingshæmmede og autister m.v., svært hjerneskadede, stærkt fysisk handicappede samt personer med svær sindslidelse, længerevarende hjemløse og personer med udprægede stofmisbrugsproblemer. Kravet om, at der skal gives tilbud om udarbejdelse af en handlingsplan, gælder således for de vanskeligst stillede af de nævnte grupper, som enten har dybtgående problemer med at få, bibeholde eller klare sig i egen bolig, eller for hvem, der bør gøres en ekstra og mere langsigtet indsats, f.eks. for at kunne udvikle en positiv identitet, for at opøve særlige færdigheder eller for at mestre en aktiv livsudfoldelse i samspil med andre. Tilbudet skal fremsættes over for den pågældende bruger eller over for den, der varetager pågældendes interesser, og udarbejdelsen af handlingsplanen forudsætter så vidt muligt deres medvirken.

Også for andre brugere vil kommunen eller amtskommunen kunne foreslå udarbejdelse af handleplaner, hvor det tilsvarende skønnes hensigtsmæssigt for at inddrage brugeren eller for at opnå en sammenhængende indsats.

Baggrunden for ændringsforslagene er, at en koordineret indsats mellem amtslige og kommunale sociale tilbud er særlig vigtig, specielt når også andre forvaltningsgrene (f.eks. psykiatriske hospitaler, distriktpsikiatrien) eller andre myndigheder (f.eks. Kriminalforsorgen) kommer ind i billedet.

Udarbejdelse af handleplaner vil herudover være en styrkelse af beslutningsgrundlaget for iværksættelse af foranstaltninger, idet kommuner og amtskommuner får en pligt til at overveje formål med indsatsen m.v. i forbindelse med, at der ydes en individuel service.

Det bør tillige i denne forbindelse overvejes, om brugeren vil kunne indgå i et forrevaliderende eller aktiverende tilbud, eventuelt med sigte på en eller anden form for beskæftigelse.

Det gælder tillige for disse grupper, at tilbudene til dem i højere grad end for andre grupper nøje bør tilrettelægges ud fra den enkeltes særlige vilkår. Det vil sige, at arbejdet med brugerens motivation og matching mellem pågældendes behov og tilbudene er afgørende. Der henvises i denne forbindelse til bemærkningerne til lovforslagets § 65.

For de grupper, der er så svage, at de selv kun vanskeligt eller slet ikke kan indgå i en dialog om udarbejdelse af individuelle planer, vil det være af betydning, at tilbudet om handleplan gives til de pårørende eller andre, der normalt varetager pågældendes interesser, og udarbejdelse af handleplaner vil stille den enkelte borgere bedre, fordi det gennem planen bliver synliggjort, hvad formålet med hjælpen er og hvilke tilbud der stilles til rådighed.

Bl.a. erfaringerne fra et projekt med støtte til unge - mellem 16 år og 30 år - med svære fysiske handicap har vist, at disse unge har mange uudnyttede ressourcer, som kan udnyttes gennem opfølgende, koordinerende sagsbehandling, som inddrager de unges perspektiv. I dette forløb indgår - som en vigtig del - udarbejdelse af en handlingsplan ved medvirken fra den unge selv.

Ændringsforslaget om et obligatorisk tilbud om udarbejdelse af en plan i disse typer af sager betyder en væsentlig styrkelse af sagsbehandling, idet den indebærer, at myndighederne skal beskrive indholdet af den tildelte ydelse. En sådan specifikation medvirker tillige til at give et bedre grundlag for ankemyndighedernes prøvelse af, om kommunen eller amtskommunen lever op til de krav, der er angivet i planen.

Selv om amter og kommuner i vid udstrækning må forventes at udarbejde handleplaner for de nævnte grupper - sådan som de i de seneste år har gjort på stofmisbrugs- og hjemløshedsområderne - vil en pligt i loven til at give et tilbud herom øge retssikkerheden for de pågældende brugere og sikre, at indsatsen følges mere kvalificeret op, og at de berørte myndigheder i højere grad bindes op på deres forpligtelser.

Allerede i dag udarbejdes planer for en del af den personkreds, som omfattes af ændringsforslagene. Ændringsforslagene skønnes at indebære, at der skal udarbejdes planer for yderligere ca. 11.500 personer. Dette skønnes at medføre offentlige merudgifter på 4,1 mio. kr.

Ændringsforslagenes økonomiske konsekvenser er ikke forhandlet med de kommunale parter.

Til nr. 22 og 23

Det skønnes mest hensigtsmæssigt, at bestemmelsen om kommunens og amtskommunens samarbejde med det frivillige sociale arbejde findes i en særskilt paragraf.

Kommuner og amtskommuner har ansvar for varetagelsen af opgaverne efter lovforslaget. Dette ansvar gælder uanset hvem, der udfører opgaverne. Det kommunale og amtskommunale ansvar fastholdes med ændringsforslaget.

Kommuner og amtskommuner skal efter stk. 2 forpligtes til årligt at afsætte et beløb til støtte af frivillige sociale organisationer og foreninger med henblik på at sikre et øget lokalt samspil og en styrket lokal udvikling. Merudgiften for kommuner og amtskommuner herved forudsættes kompenseret ved en forhøjelse af det generelle tilskud til kommuner og amtskommuner (bloktilskuddene) med 100 mio. kr. på årsbasis, idet det forudsættes, at det statslige tilskud anvendes til en tilsvarende udvidelse af aktiviteten på området. Beløbet vil blive søgt finansieret via satsreguleringspuljen.

Den økonomiske støtte sigter på den del af de frivillige sociale organisationer og foreningers virksomhed, hvor en ulønnet indsats indgår som en afgørende del af indsatsen. Der skal særligt lægges vægt på at støtte konkrete aktiviteter. Socialministeriet udarbejder en vejledning herom.

Det øgede samspil mellem det offentlige og det frivillige sociale arbejde skal ske med respekt for det frivillige arbejdes egenart og styrke.

Med henblik på at skabe en ramme om den lokale dialog og udviklingen på området udarbejder kommunen og amtskommunen en kort redegørelse for udviklingen på området. De frivillige sociale organisationer og foreninger skal have mulighed for at afgive en udtalelse til denne redegørelse. Det vil være hensigtsmæssigt, at redegørelsen udarbejdes årligt, i al fald i de nærmeste år.

Socialministeren bemyndiges i stk. 4 til at fastlægge retningslinjerne for opfølgningen på centralt plan, herunder regler for kommuners og amtskommuners indsendelse af redegørelsen om det lokale arbejde. Hensigten er at sik-

re sammenhæng og koordination mellem lokale og landsdækkende initiativer.

Til nr. 24

Ændringsforslagets formål er at fastslå, at frivilligt arbejde er frivilligt, og at styrken i det frivillige arbejde primært er, at det kan være med til at udvikle det sociale og forebyggende arbejde.

Til nr. 25 og 27

21 år efter bistandslovens ikrafttræden er der stadigvæk problemer med at få kommunerne til at opfylde pligten til at yde anonym rådgivning og vejledning til enhver, der har behov for det. Rådgivning og vejledning er et vigtigt element i det forebyggende arbejde. Hensigten med ændringsforslagene er at give kommunerne et økonomisk incitament til at styrke rådgivningsindsatsen.

Til nr. 26

Forslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 9.

Til nr. 28

Efter de gældende regler afholder kommune og stat udgifterne med 50 pct. hver til kontaktpersonordning for døvblinde efter bistandslovens § 48. Forslaget viderefører kommunens opgaver og finansieringen heraf, jf. §§ 77 og 126, stk. 3.

Ifølge de gældende regler er det i dag amtskommunerne, der som led i institutionstilbudet skal sørge for den hjælp, den enkelte har brug for på grund af handicap, herunder i forhold til kontakt- og kommunikationsmuligheder.

Som en konsekvens af forslagens opdeling af institutionerne i en bo- og en servicedel, er der efter lovforslagets § 79 skabt en særlig hjemmel til, at amtskommunen yder hjælp i form af en kontaktperson til døvblinde, der har ophold i amtskommunale boformer efter kapitel 18.

Efter stk. 6 afholdes finansieringen hertil endeligt af amtskommunen.

Til nr. 29

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 9.

Til nr. 30

Det foreslås, at lovens ikrafttræden fremrykkes et halvt år til 1. juli 1998. Dette vil betyde en forskydning af lovens økonomiske konsekvenser.

Den samlede offentlige merudgift af lovforslaget skønnes hermed at være ca. 47 mio. kr. i 1998, og ca. 99 mio. kr. i 1999 og de følgende år.

Heraf skønnes de økonomiske konsekvenser af ændringsforslagene at udgøre ca. 2 mio. kr. i 1998 og ca. 4 mio. kr. i 1999 og de følgende år.

Hertil kommer de økonomiske konsekvenser af ændringsforslaget vedrørende kommunalt samarbejde med frivillige sociale organisationer, som forudsætter, at kommunerne og amtskommunerne tilføres 50 mio. kr. i 1998 og 100 mio. i 1999 og de følgende år.

En del af tiltagene i loven er af en sådan art, at de nødvendiggør en række antagelser og skøn, da det statistiske grundlag for belysning af en række af områderne er svagt. Udgiftsskønnet må således tages med forbehold.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser er ikke forhandlet med de kommunale parter.

Til nr. 31

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslaget om fremrykket ikrafttræden.

Til nr. 32

Med ændringsforslaget indføres i bistandsloven en bestemmelse svarende til ændringsforslag nr. 9 om tilskud til forældre, der vælger privat dagpasning.

Ændringsforslaget skal sikre, at kommunerne også i den periode, der ligger mellem ophøret af forsøgsordningen om frit valg af dagpasningsordning med udgangen af 1997, jf. bemærkningerne til nr. 9, og ikrafttrædelsen af lov om social service, har mulighed for at yde forældre tilskud til valg af privat dagpasning.

Om indholdet af ordningen henvises til bemærkningerne til nr. 9.

Til nr. 33 og 34

Ændringsforslag nr. 33 er en konsekvens af ændringsforslaget om fremrykket ikrafttræden.

Der har fra kommunal side været udtrykt ønske om, at kommuner og amtskommuner i højere grad end i dag skal have mulighed for

selv at aftale, hvorledes fordelingen af udgifter til plejehjem og beskyttede boliger til personer under 67 år teknisk skal ske. Derfor foreslås det, at det allerede med virkning fra regnskabsåret 1997 vil være muligt at fastsætte ændrede regler for fordelingen af disse udgifter mellem kommune og amtskommune.

Ændringsforslag nr. 34 om tilføjelse af et stk. 3 betyder, at den i nr. 32 foreslåede ændring af

bistandsloven kan træde i kraft den 1. januar 1998.

Til nr. 35

§ 73, stk. 3, og § 79, stk. 3, skal tages op til revision i Folketinget senest i folketingsåret 2001-02.

Jørn Pedersen (S) Else Marie Mortensen (S) Jan Petersen (S) Peder Sass (S)

Grete Schødts (S) Villy Søvnald (SF) fmd. Dorit Myltoft (RV) Bruno Jerup (EL)

Sonja Albrink (CD) Erik Larsen (V) Else Winther Andersen (V) Flemming Oppfeldt (V)

Lars Løkke Rasmussen (V) Karen Højte Jensen (KF) Jens Jørgensen (KF)

Lene Espersen (KF) Tom Behnke (FP) nfm.

Dansk Folkeparti havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag I

Nogle af udvalgets spørgsmål til socialministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 5:

Ministeren bedes oplyse, hvorledes magtanvendelse, herunder aflåsning og fiksering, (jf. lovforslagets § 107) tænkes praktiseret i boformer, der skal være alternativ til døgninstitutioner, i boformer, der skal tjene til udslusning til det almindelige samfund – f.eks. kollektive boformer og i boformer, der skal give beboeren et mere selvstændigt liv og samtidig give adgang til pleje og hjælp i dagligdagen – f.eks. beskyttede boliger (jf. § 90 og § 91, stk. 1, nr. 1).

Svar:

Med lovforslagets § 107 omfatter anvendelsesområdet for sikrede afdelinger, isolation, fiksering m.v. personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne f.eks. udviklingshæmmede, personer med hjernesker og sindslidelser.

Efter de gældende regler, som er udformet med udgangspunkt i bistanndslovens § 14, stk. 6, er det f.eks. præciseret, at nedværdigende behandling, legemlig afstraffelse og isolation ikke er tilladt, ligesom fysisk magtanvendelse kun er tilladt, når den er nødvendig og afpasset efter forholdet for f.eks. at hindre den pågældende i at skade sig selv, eller ved nødværge. Med lovforslaget tænkes anvendelsesområdet for regler om isolation, fiksering m.v. således ikke udvidet.

Blandt andet som følge af udviklingen af boformer for mennesker med psykiske handicap, har der været en omfattende debat om metoder i arbejdet. Det drejer sig bl.a. om forholdet mellem omsorgsforpligtelsen og behovet for en vis adfældsregulering og de særlige situationer, hvor der er behov for anvendelse af magt og tvang.

Socialministeriet har derfor nedsat et udvalg om fysisk handicappedes retssikkerhed. Formålet med udvalgsarbejdet er at styrke retssikkerheden for personer, som er ude af stand til at handle fornuftsmæssigt på grund af psykisk handicap. Desuden skal udvalget beskrive og vurdere lovligheden af de foranstaltninger/

indgreb, der i praksis anvendes over for mennesker med psykiske handicap, herunder demente.

Udvalget skal også vurdere om, og i hvilket omfang der er behov for gennemførelse af lovgivning, der giver adgang til at anvende forskellige former for indgreb i psykisk handicappedes selvbestemmelsesret med det formål at beskytte dem imod de risici, de vil udsætte sig for, hvis der ikke blev grebet ind.

Når der skal udformes regler, herunder evt. lovgivning, vil der blive taget hensyn til formålet med opholdet i boformer efter f.eks. forslagens § 90 og § 91.

Spørgsmål 10:

Hvorledes vil ministeren sikre, at ingen personer med behov for omfattende bistand bliver tabere i den stigende afinstitutionisering?

Svar:

Med forslaget til lov om social service oprettholdes kommunernes og amtskommunernes forpligtelser til at sikre egnede boformer til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, f.eks. stærkt fysisk handicappede, udviklingshæmmede, demente, de sværest stillede sindslidende, og grupper med særlige sociale problemer.

Forsyningsforpligtelsen kan opfyldes enten gennem bestemmelserne i serviceloven eller i henhold til lov om almene boliger.

Hjælpen til den enkelte skal udmåles efter bestemmelserne i lovens kap. 14 om personlig hjælp, omsorg og pleje m.v. §§ 69 og 70 og den nødvendige særlige behandlingsmæssige og socialpædagogiske støtte efter lovens § 71.

Af lovens § 65 fremgår bl.a. at hjælpen til voksne med nedsat fysisk eller fysisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer, skal ydes som en helhedsorienteret særlig indsats der afpasses efter den enkeltes særlige behov i egen bolig eller i boliger efter lov om almene boliger m.v.

Det er desuden min hensigt at fremsætte et ændringsforslag til § 109, hvorefter kommuner og amter i en række tilfælde vil få pligt til at tilbyde udarbejdelse af en handlingsplan for personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Handlingsplanerne vil skulle beskrive både mål og midler i den enkelte sag.

Med disse bestemmelser er det således tilsigtet, at den enkelte modtager en samlet støtte, der er lige så omfattende som den, der i dag gives som led i et institutionsophold efter bistandsloven. Herudover skal hjælpen udmåles individuelt, med udgangspunkt i den enkeltes særlige behov.

Spørgsmål 11:

Hvorledes vil ministeren sikre, at f.eks. hjemløse og stofmisbrugere får den fornødne hjælp, når der ikke er pladsgaranti på området?

Svar:

Der er specielt på området for særligt socialt udsatte voksne i de senere år sat nogle initiativer i gang, herunder for hjemløse og stofmisbrugere, som skal sikre disse grupper en bedre service, der i højere grad end tidligere tilgodeser deres særlige behov.

Medindflydelse i forbindelse med udarbejdelse af handleplaner, som ikke kun tager højde for tilrettelæggelse af det aktuelle tilbuds udformning, men tillige peger fremad til efterfølgende sociale tilbud, findes f.eks. for nævnte brugergrupper.

Dette værktøj er i dag indeholdt i vejledningerne for de respektive områder og er således en arbejdsmetode under udvikling, som sigter på ikke alene at inddrage brugerens udtrykte ønsker og behov, men også skal tilgodese, at brugerens samlede situation ses som en helhed i samarbejde med andre sektorer og myndigheder.

I bemærkningerne til den særlige målsætningsbestemmelse i § 65 i forslag til lov om social service er vigtigheden af brugerinddragelse ved tilrettelæggelse af indsatsen for de mest udsatte grupper nærmere beskrevet.

Spørgsmålet om at få den fornødne hjælp er således ikke alene baseret på optagelse i et botilbud eller et behandlingstilbud, men i lige så høj grad på en koordineret, helhedsorienteret indsats omfattende flere støtteforanstaltninger.

Efter forslaget § 109 udarbejder kommunen eller amtskommunen, når den skønner det hensigtsmæssigt for at inddrage brugeren eller for at opnå en sammenhængende indsats en skriftlig plan (handleplan) for indsatsen i forhold til personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer.

Selv om amter og kommuner i vid udstrækning må forventes at udarbejde handleplaner i overensstemmelse med servicelovforslagets § 109 for de nævnte grupper, vil en egentlig forpligtelse i loven give en sikkerhed for, at indsatsen følges mere kvalificeret op, og for at de berørte myndigheder i højere grad bindes op på deres forpligtelser. Jeg vil derfor fremsætte et ændringsforslag, der præciserer, at der skal tilbydes udarbejdelse af handleplaner for de svageste grupper.

Med hensyn til at sikre, at f.eks. hjemløse og stofmisbrugere i det konkrete tilfælde får den fornødne hjælp beror det dels på, at amtskommunerne lever op til lovens forpligtelse til at sørge for, at der er det nødvendige antal pladser for hjemløse, jf. forslaget § 92, og at stofmisbrugere tilbydes behandling, jf. forslaget § 83, dels på, om den konkrete ansøger skønnes at være berettiget til et tilbud af den pågældende type. I sidstnævnte tilfælde vil afgørelsen være undergivet almindelig klageadgang.

Det skal i øvrigt oplyses, at efter seneste oplysninger fra Amtsrådsforeningen ser det ud til, at de ventelister til social behandling for stofmisbrug, som måtte konstateres i det første år, efter at ansvaret var overgået fra kommunerne til amterne, nu er nedbragt til et niveau, hvor der kun er ventelister i få amter.

Spørgsmål 12:

Hvorledes vil ministeren sikre, at personer med behov får den hjælp i.h.t. kapitel 14, herunder at ægtefælle/samlever og hjemmeboende børn til hjælpsmodtagere ikke påføres ekstra arbejde?

Svar:

Bestemmelserne i forslaget om praktisk hjælp i hjemmet afløser bistandslovens § 50, stk. 1, nr. 1, og § 51, stk. 1.

Efter bistandsloven er kommunalbestyrelsen forpligtet til at sørge for, at personer, der midlertidigt eller varigt har behov for hjemme- hjælp i form af personlig pleje eller praktisk

Bilag til bet. o. lovf. om social service

bistand til nødvendige opgaver i hjemmet, kan modtage hjælp til disse funktioner.

Dette betyder, at den enkelte kommune er ansvarlig for, at der findes en hjemmehjælpsordning i kommunen, som sikrer, at ældre og handicappede kan få opfyldt deres behov for hjælp og pleje.

Denne forpligtelse for kommunerne er uddybet i Socialministeriets vejledning om sociale tilbud til ældre m.fl. fra juni 1996.

Det fremgår blandt andet heraf, at der ved kommunens vurdering af det konkrete behov for hjælp skal ske en samlet bedømmelse af familiens situation.

Det forudsættes herved, at husstandens eventuelle øvrige familiemedlemmer deltager i udførelsen af de praktiske opgaver i hjemmet, men samtidig skal der ved vurderingen af behovet for hjælp ikke stilles krav, der går ud over de krav, der normalt stilles til disse parter.

Der kan i den forbindelse ses på, hvordan arbejdsopgaverne i hjemmet blev fordelt før, der opstod behov for hjemmehjælp.

Det er hensigten til serviceloven at udarbejde en tilsvarende vejledning. De ovenfor nævnte retningslinjer vil indgå i den nye vejledning.

Spørgsmål 15:

Vil ministeren oplyse om realitetsforskellen i lovforslaget, hvor selvejende institutioner er direkte nævnt, når det handler om dagtilbud for børn, mens selvejende institutioner på f.eks. plejehjemsområdet er benævnt som andre opgaveudførere?

Svar:

På voksenområdet er der – til forskel fra børne- og ungeområdet – ikke tale om egentlige institutionspladser, men om pladser i botilbud og en række servicetilbud. I praksis er der et betydeligt behov for fleksibilitet på området, idet der i voksengruppen er meget forskellige behov, som bedst tilgodeses med fleksible løsninger. På både børne- og ungeområdet og på voksenområdet kan opgaverne løses af selvejende institutioner, og kommunen eller amtskommunen har i alle tilfælde ansvaret for såvel tilbudenes kvantitet som kvalitet.

Spørgsmål 19:

I bistandsloven er det i § 73, stk. 6, fastlagt, at betalingen fastsættes for et regnskabsår ad

gangen på grundlag af dagtilbudenes budgetter. Bestemmelsen ses ikke videreført i lovforslaget.

Vil en kommune, der i et år har ledige pladser, kunne reducere en institutions budget i det efterfølgende år med et beløb svarende til antallet af ledige pladser i det foregående – uden samtidig at nedsætte forældrebetalingen? Eller med andre ord vil en kommune kunne opkræve 20 pct. i forældrebetaling i et kalenderår og dernæst 40 pct. i det følgende kalenderår, sådan at forældrebetalingen holder sig på 30 pct. i en af kommunen fastlagt budgetperiode på 2 år?

Svar:

Jeg kan oplyse, at jeg vil fremsætte ændringsforslag til lovforslaget, hvorefter reglen om, at fastsættelse af forældrebetalingen skal ske for et år ad gangen på grundlag af dagtilbudenes budgetter, genindsættes.

Det følger herefter, i lighed med de gældende regler i bistandsloven, at det ikke vil være i overensstemmelse med betalingsreglerne at budgettere ud fra andre forudsætninger, end at forældrebetalingen fastsættes som 30 pct. af årets budgetterede udgifter.

Det følger ligeledes, at det ikke er i overensstemmelse med betalingsreglerne at nedsætte dagtilbudenes budgetter, f.eks. på grund af et tidligere års underskud, uden at nedsætte forældrebetalingen tilsvarende.

En del af spørgsmål 20:

På hvilken måde tages der højde for, at et overskud på driften af en daginstitution ikke udloddes til ejerkredsen af institutionen?

Svar:

Private virksomheder, der vil drive dagtilbud med tilskud fra kommunen, har herefter mulighed for at gøre dette ved at oprette en puljeordning, jf. lovforslagets § 10 svarende til bistandslovens § 70, og herigennem indgå aftale med en kommune om ydelse af et tilskud pr. barn til ordningen.

Det er kommunen, der afgør, om den vil yde støtte til en puljeordning, og i givet fald med hvilket beløb. Det er en generel forudsætning, at kommunen har en forpligtelse til at påse, at de ydede tilskud og forældrebetalingen alene anvendes efter formålet, dvs. til pasning af børn i puljeordningen.

Forældrebetalingen for børns ophold i puljeordninger kan ikke overstige 30 pct. af den enkelte puljeordnings budgetterede udgifter. For puljeordninger, der har indgået aftale før den 24. december 1993 gælder det dog, at forældrebetalingen ikke kan overstige 30 pct. af

de budgetterede udgifter i tilsvarende kommunale tilbud.

Der skulle således ikke kunne oparbejdes et overskud i ordningen, som kan udloddes til den virksomhed, forældregruppe eller lignende, der står bag puljeordningen.

Bilag II

Socialministerens kommentar til henvendelse fra Socialpædagogernes Landsforbund

Under henvisning til L 229 - bilag 15, forslag til lov om social service kommenteres hermed - i 80 eksemplarer - henvendelse fra Socialpædagogernes Landsforbund

Ad 1. Døgninstitutionsbegrebet og hjemmelen til at behandle og yde nødvendig omsorg

Det frmgår af SL's henvendelse, at der i selve institutionsbegrebet skulle ligge en hjemmel til - evt. også imod institutionsbeboernes vilje - at foretage den nødvendige behandling, optræning m.v., - som indeholdes i selve optagelsen på den pågældende institutionstype.

Efter Socialministeriets opfattelse er det uklart, hvor langt institutionsbegrebet kan benyttes som tilstrækkelig hjemmel til at foretage handlinger imod beboernes ønsker. Derimod ligger der efter Socialministeriets opfattelse i selve det forhold, at det offentlige har pligt til - og påtager sig - en omsorgs- og behandlingsforpligtelse over for f.eks. personer med psykiske handicap, der ikke kan tage vare på egne interesser, en hjemmel til at udøve den omsorg og behandling på et fagligt forsvarligt grundlag. (Efter Socialministeriets opfattelse giver denne omsorgsforpligtelse et rum for den nødvendige behandling og optræning, herunder også den behandling og optræning der finder sted som led i et institutionsophold).

Imidlertid er Socialministeriet enig i, at spørgsmålet om retssikkerheden for mennesker, der ikke er stand til selv at tage vare på sine forhold, i forbindelse med anvendelse af magt og tvang, herunder også den eventuelle tvang, der kan være nødvendig som led i en almindelig daglig omsorg og optræning, trænger til en afklaring.

Også de seneste års udvikling på institutionsområdet i retning af, at institutionen så vidt muligt skal opfattes som beboernes eget hjem, har efter Socialministeriets opfattelse understreget behovet for at få drøftet og afklaret hjemmelsspørgsmål til de foranstaltninger, der i praksis anvendes over for mennesker med psykisk handicap i bofællesskaber og institutioner.

Socialministeriet har derfor nedsat et udvalg

om psykisk handicappedes retssikkerhed. Formålet med udvalgsarbejdet er at styrke retssikkerheden for personer, som er ude af stand til at handle fornuftsmæssigt på grund af psykisk handicap.

I den forbindelse er Socialministeriet opmærksom på, at overvejelser på dette område også vil kunne styrke retssikkerheden for de personalegrupper, der til daglig har ansvaret for de pågældende grupper.

Udvalgsarbejdet påregnes afsluttet med udgangen af 1997. Det må forventes, at udvalgsarbejdet vil kunne give anledning til lovgivning på området, herunder evt. også til ændringer af § 107 i L 229.

Jeg har i øvrigt fremsat et ændringsforslag til § 109 i forslag til servicelov, hvorefter kommuner og amter i en række tilfælde vil få pligt til at tilbyde udarbejdelse af en handlingsplan for personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Ændringsforslaget vil også medvirke til sikring af retssikkerheden for de grupper af psykisk handicappede, der vil være omfattet af ovennævnte udvalgsarbejde. Handlingsplanerne vil skulle beskrive både mål og midler i den enkelte sag.

Ad 2. Skelnen mellem større og mindre opholdssteder

Begrebet opholdssteder i forslaget til servicelovens § 47 dækker ligesom den nuværende regel i bistanndslovens § 66 alle døgnopholdssteder uden for det amtskommunale institutionsområde. En traditionel plejefamilie er således også et opholdssted, der skal godkendes.

Reglen om godkendelse af opholdssteder for børn og unge trådte i kraft den 1. januar 1985, og fra dette tidspunkt og indtil 1. januar 1993 havde reglen en udformning svarende til den nu foreslåede formulering af § 47.

At man ved lovændringen pr. 1. januar 1985 fastsatte afgrænsningen mellem kommunens

og amtskommunens kompetence til at godkende opholdssteder til 4 børn og unge, skal ses på baggrund af de dagældende vejledende regler, hvorefter der ikke burde placeres flere end 2-3 børn i pleje hos en familie, og højst måtte anbringes 4 børn i pleje i samme familie.

Ved lovændringen præciseredes således den gældende forpligtelse for kommunen til at sikre sig, at de anbringelsessteder for indtil 4 børn og unge, der fandtes i kommunen, var velegnede til formålet. Amtskommunen fik samtidig en tilsvarende forpligtelse, når det drejede sig om anbringelsessteder, der kunne modtage flere end 4 børn og unge, dvs. de foranstaltninger som blev betegnet som institutionslignende.

Efter Socialministeriets opfattelse er der ikke grundlag for at pålægge amtskommunerne forpligtelse til at godkende alle anbringelsessteder for børn og unge, herunder traditionelle plejefamilier der f.eks. kan modtage 1-2 børn eller unge. Da lovforslaget ikke indeholder nogen regler for, hvordan et opholdssted for børn og unge kan eller skal være organiseret, giver antallet af børn og unge, der kan

modtages, en klar afgrænsning mellem kommunens og amtskommunens godkendelseskompetence. Socialministeriet finder fortsat, at antallet på 4 børn og unge er en rimelig skillelinje i denne henseende.

Ad 3. Muligheden for at private kan drive botilbud og andre ydelser til voksne

Efter lovforslaget har amtskommunerne ansvaret for at tilvejebringe botilbud og træffe afgørelser om anbringelse for så vidt angår voksegruppen. Der er til forskel fra børne- og ungdområdet ikke tale om egentlige institutionspladser, men om pladser i botilbud. I praksis er der et betydeligt behov for fleksibilitet på området, idet der i voksegruppen er meget forskellige behov, som bedst tilgodeses med fleksible løsninger. Der er ikke tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring i den måde, tilbud tilvejebringes på, og da amtskommunerne har det fulde ansvar for såvel tilbudenens kvantitet som kvalitet, kan der ikke forventes at være behov for en afgrænsning af den kreds, der kan oprette og drive tilbudene.

Bilag III

Socialministerens kommentar til henvendelse fra Omsorgsorganisationernes Samråd

Under henvisning til L 228 - bilag 14 forslag til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og til L 229 - bilag 14, forslag til lov om social service kommenteres hermed - i 80 eksemplarer - henvendelse fra Omsorgsorganisationernes samråd.

1. Private opgaveudførere på ældreområdet

O.S. påpeger, at lovforslagene ikke »som i tidligere love« anfører, hvem der må og kan varetage udførelsen af opgaver på ældreområdet, men at forslagene derimod giver kommunerne ret til at vælge, hvem de vil have til at udføre pleje- og omsorgsopgaver.

O.S.' kommentarer bygger på den misforståelse, at der er tale om en ændring af gældende lovgivning. Dette er *ikke* tilfældet.

Der stilles ikke i bistandsloven krav om, at kommunen selv skal udføre opgaverne på ældreområdet.

Kommunerne har således siden bistandslovens vedtagelse i 1974 haft mulighed for at lade andre udføre opgaverne vedrørende hjemmehjælp - selvejende institutioner har ikke på noget tidspunkt haft en særstatus i relation til denne opgaveudførelse.

Og som et led i udviklingen på ældreområdet, hvor bolig og service adskilles - og hvor institutionsbegrebet dermed forsvinder - er der med lov nr. 1114 af 20. december 1995 sket en ophævelse af kravet om, at visse dele af omsorgsarbejdet skal foregå i institution, og at ikke-kommunale institutioner skal være selvejende institutioner. Fra 1. januar 1996 er det således ikke længere et krav, at f.eks. dagcenteraktiviteter skal foregå i institution.

Reglerne blev ophævet for at sikre kommunalbestyrelsen en større fleksibilitet og mulighed for hensyntagen til særlige lokale forhold i forbindelse med tilrettelæggelsen af omsorgsarbejdet.

Da kommunen således allerede i dag har mulighed for at overlade selve udførelsen af opgaverne på ældreområdet - eller dele heraf - til andre, og da denne mulighed ikke er begrænset til non-profitorganisationer, er der *ikke* med lovforslagene tilsigtet nogen ændring

af gældende ret; blot en opretholdelse af *status quo*.

Hvis kommunen overlader udførelsen af opgaver til andre, påhviler det overordnede ansvar for, at opgaverne udføres, fortsat kommunen. Det er kommunalbestyrelsen, der som offentlig myndighed træffer afgørelse om tildeling af hjemmehjælp samt fører tilsyn med, at der gives den fornødne hjælp, og at udførerne lever op til den kvalitet og de målsætninger, som kommunalbestyrelsen har fastlagt.

Det er nødvendigt, at kommunalbestyrelsen, som har både det indholdsmæssige og det økonomiske ansvar for hjemmehjælpsordningen, meget præcist tager stilling til omfang og indhold af hjemmehjælpsydelsen og til, hvilke krav om kvalitet hjemmehjælpen skal leve op til. Dette gælder hvadenten opgaverne udføres af kommunalt eller privat ansat personale. I førstnævnte tilfælde må kommunalbestyrelsen nøje informere og instruere det udførende personale, mens kommunalbestyrelsen i sidstnævnte tilfælde må sikre sig, at kontrakten med den private organisation/virksomhed el.lign. indeholder de tilsvarende angivelser.

I bemærkningerne til Forslag til Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område er der gjort meget ud af at beskrive indholdet af kommunalbestyrelsens pligt til at føre tilsyn. Dette for at sikre, at opgaveudførelsen - uanset hvem der står for denne - sker i nøje overensstemmelse med de afgørelser, som kommunalbestyrelsen har truffet som myndighed.

2. Delegation af afgørelseskompetence

O.S. påpeger endvidere, at lovforslagene lægger op til en væsentlig stramning af reglerne om, hvem der kan træffe afgørelser om bl.a. tildeling af hjemmehjælp. O.S. er i denne forbindelse bekymret for en indskrænkning i de

selvejende institutioners fremtidige mulighed herfor i forbindelse med drift af integrerede hjemmehjælpsordninger.

O.S. henviser med denne kommentar til reglen i § 9, stk. 2 i bistandsloven, som *ikke* foreslås videreført i Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

§ 9, stk. 2, der kom ind i bistandsloven ved lov nr. 400 af 6. juni 1991, giver kommunalbestyrelsen mulighed for at overlade beføjelsen til at træffe afgørelser til en selvejende institution, når der er sammenhæng mellem afgørelserne og den virksomhed, som den selvejende institution udfører for kommunen.

Begrundelsen for reglen var, at selvejende plejehjem skulle have mulighed for at drive integrerede ordninger, dvs. fælles administration og personale for hjemmehjælp til udeboende og pleje/omsorg til plejehjemsbeboere.

Årsagen til, at § 9, stk. 2 ikke foreslås videreført, er, at når det drejer sig om at tildele eller fratage borgerne hjælp, bør det – af hensyn til borgernes retssikkerhed, bl.a. for at sikre ligebehandling af borgerne i kommunen – være den ansvarlige myndigheds egne ansatte, som på myndighedens vegne træffer afgørelserne.

Et ansættelsesforhold mellem den ansvarlige myndighed og dem, som træffer afgørelserne, giver den bedste sikkerhed for, at myndigheden kan kontrollere, at afgørelserne følger den linje, som myndigheden har besluttet, at der skal være for f.eks. tildeling af hjemmehjælp. Hertil kommer, at myndigheden i kraft af de almindelige arbejdsgiverbeføjelser umiddelbart kan gribe korrigerende ind, hvis der måtte være grund til dette.

Reglerne om, at kommunen – fra den 1. juli 1996 – skal give brugerne skriftlig meddelelse om de afgørelser, der træffes om hjemmehjælp (indført ved lov nr. 1114 af 20. december 1995), har bl.a. til formål, at øge kommunens op-

mærksomhed om grundlaget for tildeling af hjemmehjælp. Kommunalbestyrelsen bør være meget præcis, når den træffer beslutning om serviceniveau m.v. Og af hensyn til retssikkerheden for den enkelte hjemmehjælpsmodtager bør der være klarhed om de kriterier, der skal anvendes, når der træffes afgørelser om tildeling af hjemmehjælp.

De beføjelser, som allerede *er* delegeret efter den gældende regel i bistandslovens § 9, stk. 2, bevares dog efter de hidtil gældende regler, jf. overgangsbestemmelsen i § 89, stk. 6 i Forslag til Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

De ordninger, hvorefter kommunerne allerede *har* delegeret deres beføjelser, forbliver således i kraft, hvilket indebærer, at de selvejende institutioner, der i dag – i forbindelse med drift af integrerede ordninger – træffer afgørelser om tildeling af hjælp, kan fortsætte hermed, indtil kommunen selv beslutter noget andet.

3. Valgmuligheder for hjemmehjælpsmodtagere

O.S. lægger vægt på, at brugerne får en egentlig ret til at vælge mellem alternative udførere – »kommunale, selvejende non-profit eller andre«.

Jeg har fremsat et ændringsforslag til forslag til lov om social service, hvormed der lægges op til en model for frit valg.

En person, som efter en afgørelse truffet af kommunen er berettiget til praktisk hjælp eller støtte efter § 69, stk. 1, nr. 2 i lov om social service, skal således kunne udpege en person, som ikke er ansat i kommunens hjemmehjælpsordning, til at udføre opgaverne. Den udpegede person skal godkendes af kommunen, som herefter skal indgå en detaljeret skriftlig aftale med den pågældende om opgaveudførelsen og betalingen herfor.